

GASD

Goudse Adviesraad Sociaal Domein

Aan: Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Gouda
postbus 1086
2800 BB Gouda

Betreft: Advies over de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid

Gouda, 14 februari 2019

Geacht College,

Bij brief van 11 december 2018 heeft u de GASD om advies gevraagd over de Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid. De GASD voldoet hierbij graag aan dat verzoek. Ter voorbereiding van dit advies heeft de GASD een aantal relevante instellingen en personen uit de Goudse samenleving geraadpleegd.

De GASD heeft de Kadernota beoordeeld vanuit de optiek van het sociaal domein. In het dagelijks leven zijn openbare veiligheid en sociaal domein vaak onontwarbaar met elkaar vervlochten. De GASD beschouwt het dan ook als pure winst dat die relatie in de Kadernota nadrukkelijk aan de orde komt en tot één van de prioriteiten is benoemd. Een goede samenhang tussen veiligheidsbeleid en zorgbeleid kan effectiever zijn bij de bestrijding van onveiligheid en sociale overlast, of die nu veroorzaakt worden door jongeren, door verwarde personen of door armoede. Deze vervlechting heeft ook zijn weerslag op de aard van onze deeladviezen. Die beperken zich niet altijd tot het domein van de veiligheid. In dat verband verwijzen wij graag naar ons advies inzake de Regiovisie “Geweld hoort nergens thuis” van 9 november 2018. Daarin wordt een aantal onderwerpen op het snijvlak van veiligheid en sociaal domein indringend aan de orde gesteld.

Het karakter van de Kadernota is tamelijk abstract. In dit domein is er echter een grote behoefte aan concrete en zichtbare maatregelen. De GASD is van oordeel dat de Kadernota voldoende aanknopingspunten biedt voor concrete maatregelen en gaat ervan uit dat die aan de orde komen in de jaarlijkse Actieplannen. In het vervolg zal de GASD daar ook enkele suggesties voor doen.

De GASD constateert dat er nog meer dan genoeg ernstige problemen in dit domein spelen maar dat het veiligheidsbeleid tot nu toe niettemin redelijk succesvol is geweest. Een gedegen analyse van dat succes ontbreekt echter in de Kadernota. We zouden het logischer (en overtuigender!) vinden als op basis van een analyse van de succesfactoren van recent beleid dit beleid voor de nabije toekomst wordt uiteengezet.

Tot slot van deze algemene opmerkingen heeft de GASD er begrip voor dat in verband met het abstracte karakter van de Kadernota het niet goed mogelijk is om nu al concreet aan te geven wanneer het beleid over 4 jaar is geslaagd. Maar een beoordelingskader voor het succes van het beleid kan richting geven aan de jaarlijkse Actieplannen.

Advies 1: *Neem in de Kadernota een beoordelingskader op aan de hand waarvan over 4 jaar kan worden vastgesteld of het beleid is geslaagd.*

Als centraal thema van dit advies beschouwt de GASD de begrippen **samenhang, zichtbaarheid en communicatie**. In het vervolg wordt dit nader uitgewerkt.

Het hulpverlenersnetwerk

De GASD stelt vast dat er in de wijken al heel wat voorzieningen en activiteiten zijn die betrekking hebben op het sociaal domein en op veiligheid, waaronder veel initiatieven van vrijwilligersorganisaties. Wij constateren tevens dat het te vaak nog aan een samenhangende benadering op wijkniveau mankeert. Grof gezegd: te veel nog werkt iedereen in de eigen koker en houdt niemand het geheel in de gaten. En juist met dat laatste kan een forse winst worden geboekt. Daarom juicht de GASD de totstandkoming van een Zorg- en Veiligheidshuis toe. Hoewel de Algemene Verordening Gegevensbescherming vaak als belemmerende factor wordt opgevoerd constateert de GASD dat deze wet uitwisseling van persoonsgegevens wel degelijk toestaat als er gegronde redenen voor zijn. Zo is één van de grondslagen voor toegestane gegevensuitwisseling dat het noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang of uitoefening van openbaar gezag.

Advies 2: *Bevorder de onderlinge verbinding tussen wijkorganisaties, zorg- en welzijnsinstellingen, scholen en politie zodat die elkaar informeren en elkaar blindelings weten te vinden als dat nodig is. Zet daarvoor geen ingewikkelde structuur met protocollen e.d. op maar maak gebruik van bestaande mogelijkheden (zoals wellicht de gebiedsregisseur?).*

Zoals gezegd: er gebeurt al heel veel in de wijk. Maar is dat in voldoende mate zichtbaar voor de burger? Weet men waar men aan toe is, bijvoorbeeld bij sociale overlast? De uitbreiding van het covenant Sociale Overlast zoals dat met de woningbouwcorporaties is gesloten en het bekend maken daarvan aan de wijkbewoners zal daarbij behulpzaam zijn. En is het netwerk van hulpverleners in urgente situaties direct bereikbaar voor de bewoners? Weten burgers in geval van bijvoorbeeld ernstige en acute overlast bij wie ze kunnen aankloppen? Of is het zoeken en proberen de juiste instantie te vinden met het gevaar van het kastje naar de muur te worden gestuurd? Het Meldpunt Zorg en Overlast van de GGD-Midden Holland is immers niet voor alle soorten overlast bedoeld. Zou het instellen van één telefoonnummer voor melding van alle vormen van overlast, een soort 112 voor overlast, hier de oplossing voor kunnen zijn? Wij adviseren de praktische haalbaarheid daarvan in een pilot te onderzoeken.

Advies 3: *Breid het covenant Sociale Overlast uit en maak het bekend. Start een pilot met een overlast-telefoonnummer op wijkniveau.*

De GASD constateert dat er ook heel veel goed gaat. Natuurlijk vallen niet alle problemen snel op te lossen maar vaak worden problemen en defecten wel snel verholpen. De vraag is of dat voldoende wordt uitgedragen. Is de burger er zich van bewust dat hij vaak “op zijn wenken bediend wordt”? Belangrijk voor het vertrouwen van de burger in de overheid is dat ook het positieve nieuws hem snel bereikt. Naar het oordeel van de GASD wordt aan dit belangrijke aspect te weinig aandacht besteed en zou deze communicatie geïntensiveerd moeten worden.

Advies 4: *Blijf steeds voldoende aandacht besteden aan het communiceren van het “goede nieuws”.*

De samenleving

Samenhang heeft ook betrekking op de samenleving als geheel. In onze stad zijn veel mensen bereid zich daarvoor in te zetten. Op het gebied van integratie zijn er ook veel burgerinitiatieven, denk bijv. aan de Gouwe Dialoog maar er zijn vele andere. Dat neemt niet weg dat er ook in Gouda nog te veel sprake lijkt te zijn van parallelle samenlevingen. Zoals in heel Nederland wordt dat ook in Gouda voor een belangrijk deel veroorzaakt door sociaaleconomische achterstanden, terwijl daarnaast sociaal-culturele verschillen een rol spelen. Er ontstaan deelsamenlevingen met hun eigen normen en waarden. Daarbij doet zich allerlei variatie in afzijdigheid, geslotenheid en wantrouwen voor. Tot op zekere hoogte vormt dat geen probleem, maar als men elkaar mentaal niet meer kan bereiken, als men “verschillende talen spreekt” (en dat is niet alleen letterlijk bedoeld), dan ontstaat er versnippering en wordt de eenheid in de buurt of wijk aangetast, wordt het “samen leven” erg lastig.

Zeker in wijken met veel problematische jongeren of andere vormen van overlast is het van belang dat de verschillende groepen elkaar vinden en samen proberen de leefbaarheid in wijk en buurt te verbeteren en daar ook verantwoordelijkheid voor nemen. Sleutelfiguren die wederzijds het vertrouwen en respect genieten van de verschillende gemeenschappen kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. De GASD realiseert zich dat dit geen eenvoudige opgave is en dat pogingen daartoe in het verleden niet blijvend succesvol zijn geweest. Toch zou het de moeite waard zijn om hier opnieuw op in te zetten, en dan wel op korte termijn. Immers door te verbinden voorkomen we segregatie.

Advies 5: *Intensiveer vooruitlopend op een algemeen gemeentelijk integratiebeleid het gesprek met sleutelfiguren uit de verschillende gemeenschappen om de geslotenheid daarvan te doorbreken en te bepalen wat we gezamenlijk kunnen doen, teneinde op korte termijn tot win-win situaties te komen.*

Ondanks het ons bekende sociologische fenomeen dat de laatst invoegende groep nieuwkomers vaak veel kritiek van de eerder in de samenleving geïntegreerde groeperingen krijgt, zien wij dat het steeds groter wordende contingent Oost-Europese arbeidskrachten zich nogal afzijdig houdt van de Goudse samenleving. Terwijl bij deze categorie problemen als arbeidsuitbuiting en buurtoverlast zich wel degelijk voordoen. Omdat deze personen vaak ook erg mobiel zijn, is er lastig grip op te krijgen. Mede daardoor krijgen andere burgers wel eens de indruk dat er van deze categorie inwoners relatief veel wordt gedoogd. En dat kan een oorzaak van fricties zijn.

Advies 6: *Besteed in het in de nabije toekomst te ontwikkelen gemeentelijk integratiebeleid nadrukkelijk aandacht aan dit fenomeen.*

De burger

Uiteraard is een actieve rol van de burger van doorslaggevende betekenis voor een verdere verbetering van de openbare veiligheid. Een beroep op de burger voor wat betreft diens (mede)verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de openbare ruimte heeft echter alleen resultaat als de burger het gevoel heeft dat hij serieus wordt genomen en dat er met zijn melding effectief wordt omgegaan. In de praktijk blijkt evenwel dat het anonieme melden bepaald niet als probleemloos wordt ervaren. De overheid biedt Meld Misdaad Anoniem (MMA) maar de burger meent daar soms echt niet genoeg aan te hebben, d.w.z. ervan overtuigd te zijn dat hij geen risico loopt. Dit probleem van een grijs tussengebied speelt overigens landelijk en wellicht kan in overleg met het Ministerie van Justitie en Veiligheid in Gouda een proefproject worden gestart waarin wordt onderzocht hoe het instrument MMA zodanig kan worden aangepast dat de meldingsbereidheid van de burger wordt vergroot.

Advies 7: *Start een proefproject ter aanpassing van de MMA-procedure zodanig dat de risicoperceptie bij de burger wordt gereduceerd.*

De burger zal zich ook meer inzetten als hij het gevoel heeft dat hij invloed kan uitoefenen op hetgeen er allemaal “bij hem om de hoek gebeurt”. Geef derhalve ruimte aan burgerinitiatieven, en de Actieplannen op het wijkniveau en zorg dat er fysieke ontmoetingsmogelijkheden zijn in de buurten zijn. Voor de GASD is het de vraag of met de wijkcentra in West (de Walvis), Oost (Nelson Mandela Centrum) en Noord (Lekkenburg) – hoe belangrijk ook - aan deze voorwaarde wordt voldaan. Voorts constateert de GASD dat de betreffende subsidieregeling onvoldoende effect heeft. Moet de gemeente niet meer het initiatief nemen? Een aanvulling met buurthuis kamers kan tot de mogelijkheden behoren om een betere spreiding van fysieke ontmoetingsplaatsen in de stad te creëren.

Advies 8: *Bespreek in het kader van het opstellen van het Actieplan met de verschillende wijkorganisaties hun specifieke wensen en mogelijkheden er zijn en welke faciliteiten hiervoor nodig zijn.*

Het instrumentarium

De gewenste samenhang heeft ook betrekking op het in te zetten instrumentarium van de beide domeinen. Immers, in heel veel gevallen hangt crimineel gedrag samen met een problematische thuissituatie. In het veiligheidsdomein worden nu experimenten gestart die tot doel hebben om de ondersteuning rond kleine groepen inwoners met ernstige, meervoudige problemen sneller, eerder en duurzamer aan te pakken door middel van de doorontwikkeling van de persoonsgerichte aanpak. Je kunt dat ook de 1 groep, 1 plan 1 regisseur aanpak noemen, bekend in het sociale domein. Beide domeinen kunnen daarin veel van elkaar opsteken. Dat betekent ook dat er ruimte moet zijn voor een specifieke, op de situatie toegesneden werkbare aanpak met ruimte voor afwijkingen. Een voorbeeld waar wij in dit verband op werden gewezen is dat de eigen bijdrage die onder het regime van de Wmo voor begeleiding wordt gevraagd bij een werkloze criminele jongere contraproductief werkt.

Advies 9: *Stem de toepassing van instrumenten vanuit de beide domeinen op elkaar af en aarzel niet uitzonderingen te maken en maatwerk te plegen als dat nodig is.*

De GASD vraagt nog aandacht voor een aantal onderwerpen.

Zo hebben wij van verschillende kanten begrepen dat de kwetsbare-meiden problematiek, inclusief lover boys, en eengerelateerd geweld ook in Gouda in opmars zijn.

Van belang is ook extra aandacht te schenken aan mensen (en met name jongeren) met een licht verstandelijke beperking. Deze kwetsbare groep wordt in de Kadernota niet genoemd. Dat geldt zowel voor de preventieve sfeer als voor de extra hulp die nodig is wanneer zij in de fout gaan. Het jeugdwerk kan daarin een actieve rol spelen.

Advies 10: *Schenk meer aandacht aan de kwetsbare-meiden problematiek, aan eengerelateerd geweld en aan mensen met een licht verstandelijke beperking.*

In de Kadernota missen wij de samenwerking met middelbare scholen. Middelbare scholen zijn “dorpen op zich” en rijke vindplaatsen van jeugdproblematiek. Met name het schoolmaatschappelijk werk kan hierbij een gidsende rol spelen.

Advies 11: *Neem het schoolmaatschappelijk werk op in het hulpverleningsnetwerk.*

Zoals we al eerder hebben opgemerkt: er gebeurt al heel veel op het snijvlak veiligheid en sociaal domein, ook op preventief gebied. Het werk van de buurtsportcoaches is daarvan een goed voorbeeld. Om een evenwichtig beeld te verkrijgen adviseren wij deze activiteiten in de Actieplannen meer aandacht te geven.

Advies 12: *Besteed in de Actieplannen meer aandacht aan de preventie activiteiten.*

De financiële paragraaf is onvolledig. Er wordt aangegeven waarvoor extra middelen ter beschikking worden gesteld - waarvoor wij onze waardering uitspreken - maar het totaal overzicht ontbreekt. Daardoor is deze paragraaf voor ons moeilijk te beoordelen.

Wellicht ten overvloede vraagt de GASD aandacht voor de directe samenhang tussen veiligheid en de inrichting en het onderhoud van de publieke ruimte. De slogan “schoon, heel en veilig” is hier van toepassing. En helaas mankeert het daar in Gouda wel eens aan.

Tot slot wil de GASD een aantal punten aangeven die in ieder geval ook in de op te stellen jaarlijkse Actieplannen, inclusief de te behalen resultaten, aan de orde zou moeten komen.

- relatie met middelbare scholen
- kwetsbare-meiden problematiek, incl. lover boys
- eengerelateerd geweld
- mensen met een licht verstandelijke beperking
- preventie activiteiten, bijv. sport, Brede School, burendagen enz.
- pilot centraal overlast telefoonnummer
- uitbreiding convenant sociale overlast met woningbouwcorporaties
- zichtbaarheid en bereikbaarheid van hulpverlenersnetwerk, incl. vrijwilligersinitiatieven

Wij zien uw reactie op onze adviezen met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Gerard Wolters,
wnd . voorzitter Goudse Adviesraad Sociaal Domein.